

KULTURDEBATT // Vi er to år unna 80-årsminnet for den modigste tildeling i Fredsprisens historie. Det er på tide å flekse de moralske musklene på ny, og gi prisen til vår tids Carl von Ossietzky.

Gjør oss stolte, Jagland!

FRIPENN

SVEN EGIL OMDAL
Kommentator i
Stavanger Aftenblad

MARS 1929 publiserte Ossietzky en artikkel i tidsskriftet *Die Weltbühne* (Verdensscenen) som avslørte at det tyske transportministeriet i hemmelighet, og i strid med Versailles-traktaten etter første verdenskrig, forsøkte å bygge opp et tysk luftvåpen.

For dette ble han fengslet og pint til døde uten noen gang å kunne komme til Oslo for å motta den prisen Nobelkomiteen tildelte ham – til sterke protester fra blant andre Høyre, Aftenposten og Knut Hamsun. Kongehuset utble fra seremonien, noe som ikke har skjedd verken før eller senere.

TORS DAG OFFENTLIGGJORDE avisen Information at det danske forsvarsets etterretningstjeneste inngår i et partnerskap med amerikanske NSA, alle storebrodres storebror, for å tappe danske fiberkabler for tele- og internett-trafikk.

Danskene fikk plutselig vite litt mer om hvilket samfunn de faktisk lever i: «Tilsynelatende er Danmark del av et hit-til ukjent overvåkingsprogram som kan føre til at også dansker blir mål for den amerikanske etterretningstjenesten», skrev avisen.

Landets egne myndigheter mistenkes for å hjelpe en fremmed makt med å overvåke danske borgere.

OPPLYSNINGENE kommer fra Edward Snowdens ennå innholdsrike minnepinner med dokumentasjon av hemmelig, ulovlig og grovt integritetskretnende registrering av hva vi alle foretar oss.

For denne allmenntjeneste er Snowden blitt politisk flyktning i Moskva, mens vestlige regjeringer, som burde takke ham, ikke tør ta i ham med ildtang. Nettopp derfor bør han komme til Oslo 10. desember.

DA LISTEN OVER kandidater til årets fredspris ble offentliggjort i februar, ble det notert verden over at Bård Vegar Solhjell og Snorre Valen hadde nominert Snowden.

Her hjemme trakk politiske kom-

mentatorer kollektivt på skuldrene og konsentrerte seg om viktigere saker. Ville regjeringen følge opp løftet om å tillate ståhjulinger, og hvor står lakrispipeforbudet?

FØRST DENNE UKEN ble jeg oppmerksom på at flere enn de to SV-politikerne har nominert Snowden, og at ett av forslagene nå får støtte fra tungt hold.

Noen av landets fremste eksperter på ytringsfrihet, offentlighet og overvåking; som tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund, professor Jan Fridthjof Bernt (som har «Offentlighetslovens far» som et slags mellomnavn), advokat Jon Wessel-Aas, stipendiat Anine Kielland, professor Bernt Hagtvet og den norske avdelingen av Den internasjonale juristkommisjonen står alle på en liste av jurister og statsvitere som støtter hva professor, dr. juris. Terje Einarsen skrev til Nobelkomiteen før fristen gikk ut.

Einarsen mener at etterretnings-

opprustningen, som ikke bare USA, men også en lang rekke land – han nevner Russland og Kina spesielt – driver, er å ligner med den opprustning av «stående armeer» som Alfred Nobel nevner i sitt testamente.

«Den globale militære etterretningen synes å trenge stadig dypere inn i det sivile samfunn i stadig flere land, rettet mot institusjoner, folkevalgte statsledere, næringsvirksomheter og borgere. Skillet mellom sivilt samfunn og militærvesen er i ferd med å viskes ut, i det skjulte», skriver han.

VI ANTE DET selvsagt før Snowden tok med seg minnepinnene, stakk til Hongkong og kontaktet Glenn Greenwald og The Guardian.

Men etter Snowden vet vi, og det er en vesentlig forskjell. Snowden har gjort det umulig å benekte at våre sivile rettigheter, vår private sfære og vår integritet blir kontinuerlig krenket, og at den såkalte «krigen mot terror» blir brukt som et påskudd også til politisk og økonomisk spionasje som ikke har noe med terror å gjøre.

USA trodde aldri at Angela Merkel er en moderne Ulrike Meinhof, men de avlyttet henne like fullt.

DEN AMERIKANSKE regjering betrakter Snowden som en forræder og medlemmer av kongressen har anbefalt at han henrettes hvis han blir brakt tilbake til USA.

Men The New York Times åpnet 2014 med en lederartikkel der de skrev at Snowden «har gjort sitt land en stor tjeneste» og at han bør bli tilbudt å komme hjem for å fortsette å arbeide for større personvern, uten å risikere å tilbringe resten av livet i fengsel.

KRISTIAN BERG HARPVIKEN, direktør ved fredsforskningsinstituttet Prio, tror årets fredspris går til pave Frans I. Det ville

være en tildeling i den nåværende komiteens ånd.

Den nye paven er guddommelig flink til å konstruere symbolske fortellinger, som da han valgte flyktningeyen Lampedusa som sitt første reisemål, men å gi paven prisen vil være å gjenta fadese fra tildelingen til Obama.

Fredsprisen bør ikke være en belønning for fremtidige bragder – som i Obamas tilfelle viste seg stort sett å være luftslott – men for faktiske bidrag til fred og økt trygghet.

HARPVIKEN HAR Snowden på annenplass på sin liste, mer radikalt er altså ikke forslaget.

Nobelkomiteen kan derfor frimodig hente frem innstillingene fra Solhjell, Valen og Einarsen (andre med forslagsrett har også bekjentgjort at de har nominert Snowden). Han er, som Einarsen skriver, «en høyst verdig kandidat til fredsprisen 2014».

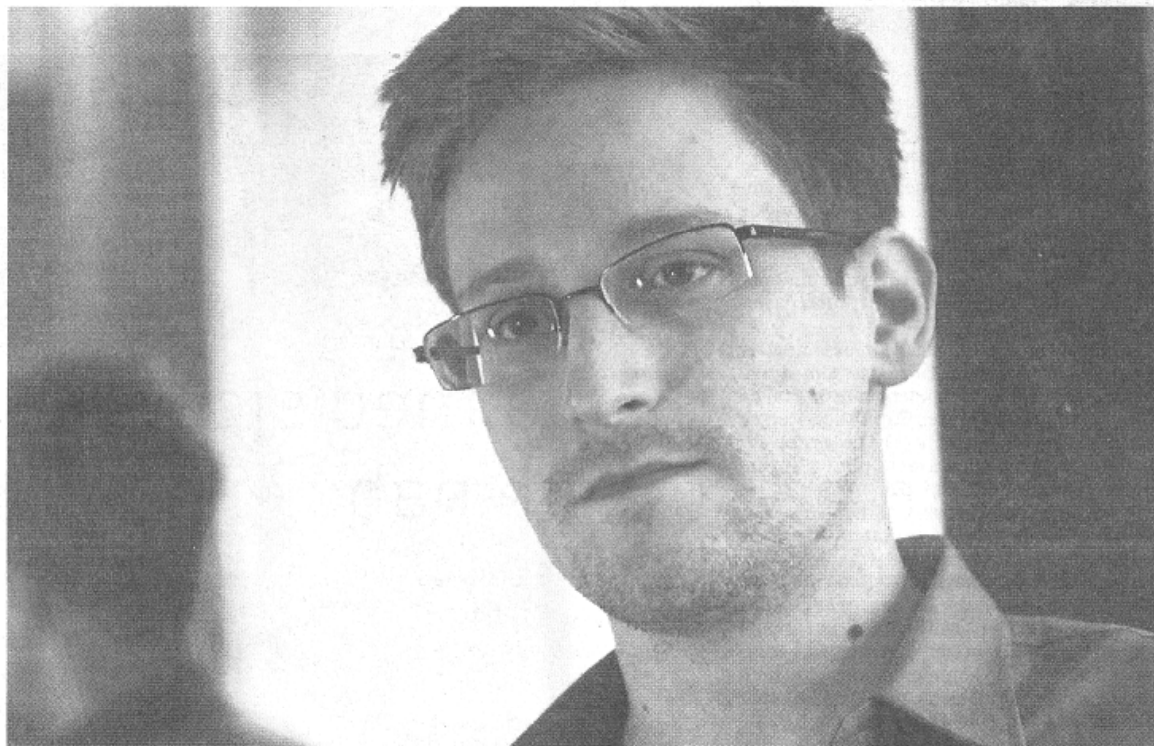
USA trodde aldri at Angela Merkel er en moderne Ulrike Meinhof, men de avlyttet henne like fullt

BARE PÅ 2000-TALLET har Nobelkomiteen gitt prisen til to amerikanske presidenter (Carter og Obama) og én visepresident (Gore). Tidligere har to andre amerikanske presidenter (T. Roosevelt og Wilson) og fire utenriksministre (Root, Hull, Marshall og Kissinger) fått prisen.

Det er på høy tid at den gis til en amerikansk dissident, også for å svekke inntrykket av at Nobelkomiteen helst belønner statsmenn i vest (hvori opptatt Israel), mens prisen går til opposisjonelle i sør og øst.

Kom igjen, Jagland. Gjør oss stolte.

Følg på [Twitter.com/svelle](https://twitter.com/svelle)

NOMINERT: Edward Snowden lekket graderte opplysninger om det amerikanske etterretningsprogrammet PRISM til The Guardian og The Washington Post. Den amerikanske regjeringen betrakter ham som en forræder, og han har fått politisk asyl i Russland. Nå er han nominert til Nobels fredspris.

FOTO: THE GUARDIAN, REUTERS